І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 48. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 12-го БЕРЕЗНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, MARCH 12, 1975 No. 48. VOL. LXXXII.

МИХАЙЛО ОЛЬШАНСЬКИЙ ПЕРЕОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ УНС В ЧИКАГО

Михайло Ольшанський

Чикаго (В. С.) — На річних Зборах місцевого Окружного Комітету Відділів УНСоюзу, які відбулися тут в суботу, 8-го березня, Михайло Ольшанський був переобраний на голову Окружної Управи, яка теж залишилася на черговий рік майже в попередньому складі. Приявний на Зборах головний секретар УНС Володимир Сохан вручив десятикратній членці Клюбу Заслужених Союзовців Гелені Олек Золотий годинник від УНСоюзу та за друге місце серед жінок в членській кампанії 1974 року англомовну Історію України проф. М. Грушевського. Зірки до почесних плякет членів Клюбу Заслужених Союзовців за здобутки 1974 року отримали: Гелена Олек, Роман Припхан і Андрій Іванюк. В цій церемонії відзначення успішних організаторів взяли також участь: почесний член Головного Уряду інж. Степан Куропась, головні радні д-р Мирон Куропась та інж. Анатолій Дорошенко і голова Округи Михайло Ольшанський.

Понад 60 учасників цих нарад вирішили однозгідно влаштувати триденні курси для секретарів і організаторів для збільшення їхньої фаховости і вслід за цим посилення членської кампанії УНСоюзу та винесли одноголосно резолюцію звернутися до всіх членів Головного Уряду УНСоюзу з проханням, щоби річні наради Головного Уряду УНСоюзу в травні цього року найменували на місце недавно померлого головного радного бл. п. Тараса Шпікули нового радного з Чикаґа, тому що Чикаґо, як один із найбільших союзових осередків, повинен мати більше представників у Головному Уряді УНСоюзу.

Збори відкрив голова М. Ольшанський і після привітання гостя з централі та учасників нарад зарядив однохвилинну мовчанку для вшанування пам'яті померлого недавно заслуженого довголітнього головного радного бл. п. Тараса Шпікули. Проводив Зборами обраний предсідник Микола Сенчишак, а секретарював Лев Керницький. Обширний звіт з праці Округи здав її голова М. Ольшанський, який підкреслив на початку, що Округа нараховує понад 7,000 членів, приналежних до 35 Відділів, та подав чисельний стан членства п'яти найбільших Відділів Округи: В. 379 — 1,066 членів, В. 221 — 1,036 членів, В. 114 — 578 членів, В. 423 — 501 член, та В. 106 428 членів. Він ствердив, що внаслідок перечислення виборів Округа втратила одного радного і це причинилося до зменшення активности Відділів та здобуття тільки 300 нових членів у 1974 році. На 40 делегатів у членській кампанії взяло участь 22, а 18 не придбало ні одного члена. Найуспішнішими організаторами Округи були: Гелена Олек — 35 членів, Роман Припхан — 26, Андрій Іванюк — 25, Марія Спібайло — 20, Михайло Семків — 20, Василь Гавдьо — 15, Марія Шпікула — 12

(Закінчення на стор. 3-ій)

СТЕПАН ОСТРОВСЬКИЙ ОЧОЛИВ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНС НАДГУДСОНСЬКОЇ ОКРУГИ

Джерзі Сиτі. — Степан Островський, секретар 270-го Відділу УНС та активний місцевий громадянин, був обраний на голову Комітету Відділів УНСоюзу Надгудсонської округи під час загальних зборів цієї округи, які відбулися тут у приміщеннях Українського Народного Дому минулої п'ятниці, 7-го березня. Разом з п. С. Островським до Управи Окружного Комітету на цих зборах були обрані: Галина Гаврилюк, Михайло Шкодин — заступники голови, Михайло Жук — секретар, Володимир Бутковський — касир та Микола Шеремета — організаційний референт; Контрольна комісія: інж. Мирон Сірий, Михайло Волошин та Меланія Мілянович.

Збори Округи, яка включає Джерзі Сиτі, Байон та околиці, відкрив і, з вибору двох десятків приявних представників Відділів УНС, ними проводив дотеперішній голова Округи, інж. Мирон Сірий. Секретарювала Неонідя Сохан. Протокол з попередніх зборів прочитала Галина Гаврилюк і його прийнято без змін. Звіт за Управу склав голова інж. Мирон Сірий, попередивши на вступі, що звітуватиме не про те, що зроблено, але про те, чого не зроблено. Касир Степан Островський склав звіт з прибутків і видатків каси, в якій тепер є понад 500 долярів. Михайло Волошин за Контрольну комісію ствердив правильність книговедення та запропонував абсолюторію Управі. В оживлених дебатах над звітами приявні зокрема критикували діяльність, зглядно неділяльність голови, бо про це була мова в його звіті.

Після дискусії над звітами приявний на нарадах головний секретар Володимир Сохан познайомив учасників зборів із загальним станом УНСоюзу в поодиноких ділянках його активности, ілюструючи свої інформації цифрами і фактами. Головний організатор Степан Гавриш з великим признанням для Округи говорив про її організаційні успіхи в минулому році, в яких перше місце зайняли пані - секретарки Відділів Квітки Стецюк, зорганізувавши 54 нові члени й здобувши перше місце в організаційній праці жінок в УНСоюзі взагалі, Стелла Расн, яка здобула 29 нових членів, та Галина Гаврилюк, зорганізувавши 22 нові члени. Їхня організаційна праця і успіхи, разом з здобутками секретарів Островського, Волошина та інших, здобули для Округи одне з передових місць в організаційній праці та грошевий бонус на 223.00 долярів. Пані Квітку Стецюк, секретарку 25-го Відділу УНСоюзу при „Свободі", за її крайові організаційні успіхи нагороджено відповідними почестями та томом Англомовної Енциклопедії Українознавства. Обласний організатор Василь Оріховський, під опікою якого є тепер Надгудсонська Округа, з'ясував коротко організаційний стан Округи та заохочував до дальшої праці, прирікаючи свою допомогу. Ред. А. Драган говорив коротко про громадську та видавничу працю і пляни УНСоюзу.

ГАРВАРД ПОНОВЛЮЄ ЗАХОДИ В СПРАВІ В. МОРОЗА

Кембрідж. — Не одержавши досі жадної відповіді на запрошення президента Гарвардського університету Дерека К. Бока, яке вислано 12-го листопада 1974 р., гарвардські чинники знову поновили заходи у зв'язку із запрошенням Валентина Мороза на працю наукового співробітника Українського Наукового Інституту Гарвардського університету — інформують коротко з Бюра Фонду Катедр Українознавства, не подаючи подробиць цих заходів.

Тим часом, в гарвардській університетській пресі — „Гарвард Юніверситі Газет" з 28-го лютого 1975 р. і „Гарвард Кримзон" з 1-го березня 1975 р. — були надруковані обширні звідомлення про Валентина Мороза та заходи університету в його справі.

Студентська газета „Гарвард Юніверситі Газетт" у своєму виданні за п'ятницю, 28 лютого ц. р., у вістці під заголовком „Український науковець Мороз запрошений продовжувати тут свою працю" інформує читачів, що президент Гарварду Дерек Бок в листопаді минулого року запросив „ув'язненого українського історика й соціолога Валентина Мороза" прийти на працю до Українського Наукового Інституту при Гарвардському університеті протягом академічного року 1975-1976. Студентська газета подає короткі інформації про наукові праці Мороза, про його перший арешт в 1965-му році та другий в 1970-му за нібито „антисовєтську пропаганду й агітацію". Читачі цієї Гарвардської газети довідалися, що за останніх 9 років Валентин Мороз був на волі тільки 9 місяців. Дальше в газеті подано короткий огляд протестних писань Мороза та інформацію про його майже 20-тижневу голодівку, яку він провадив як протест проти „закидів, на підставі яких його засудили, та проти нелюдяного трактування його тюремними властями". В інформації цитується відомого британського совєтознавця Пітера Раддавея, який про твори В. Мороза сказав: „З уваги на поєднання ним вишуканости, точности і сили думки, Мороз переважає всіх інших совєтських дисидентів". Студентська газета пише, що хвиля протестів проти ув'язнення Мороза, яка охопила академічні і політичні круги Заходу, створила надію, що совєтські власті звільнять Мороза. Тому, беручи до уваги „його високі наукові кваліфікації та його безкомпромісове становище щодо інтелектуальної чесности", Гарвардський університет запросив Мороза продовжувати його наукову працю в новоствореному Українському Інституті. Газета подає, що 6 інших українських совєтських науковців також були запрошені.

Інша студентська газета того університету, „Ди Гарвард Кримзон" у своєму виданні за суботу, 1-го березня ц. р., подаючи майже ті самі інформації, що були поміщені в „Гарвард Юніверситі Газетт", додає, що професор лінгвістики та директор Українського Наукового Інституту д-р Омелян Пріцак заявив, що Мороз був запрошений на працю до УНІ, „бо ми є новою інституцією і потребуємо кваліфікованих людей, а він є великим науковцем". Професор Пріцак також підтвердив, що 6 інших українських совєтських науковців запрошено до Гарварду на академічний рік 1975-1976, але відмовився подати їхні прізвища. „Ди Гарвард Кримзон" пише що хоча Мороз далі находиться у в'язниці, то проф. Пріцак все одно надіється, що Мороз зможе таки прибути до Гарварду, „бо те, що сталося із Солженіциним, може статися знову — може він (Мороз) буде випущений". Студентська газета інформує, що жінка Валентина Мороза, Раїса, одержала запросини для її чоловіка від президента Гарварду Дерека Бока працювати в УНІ. Газета також цитує президента Бока, що наразі Гарвард не дістав жадних відповідей від 6-ох інших українських совєтських науковців, запрошених на працю в цьому університеті.

ЛОНДОНСЬКИЙ „ТАЙМС" ШИРОКО ІНФОРМУЄ ПРО ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

Лондон, Англія. — Впливова лондонська газета „Таймс" у виданнях свого „Літературного додатку" за 13-го грудня 1974-го року та 24-го січня цього року подала обширні іформації про Валентина Мороза, його твори, його думки та про його арешт совєтськими властями і засуд на довгі вироки ув'язнення і заслання за нібито „антисовєтську пропаганду".

У „Таймс Літературі Сапплемент" за 13-го грудня минулого року поміщено довгу рецензію на два англомовні видання творів Мороза, а саме, „Бумеранг" (Видавництво „Смолоскип") і „Репортаж із заповідника імені Берії; протестні писання Валентина Мороза" (Видавництво Пітера Мартина — переклад і редакція Іван Коляски). Ця майже односторінкова рецензія під заголовком „Індивідуалізм і ґвинтики", написана Бернардом В. Гадсоном, є справді більше інформативною статтею про Мороза, ніж рецензією цих двох агломовних видань його творів.

Б. Гадсон інформує читача про перший арешт Мороза в 1965-му році, майже напередодні оборони ним його докторської дисертації, та про перший вирок: 4 роки в концтаборі. В статті-рецензії вичислено деякі наукові праці Мороза, як також подано зміст його протестних творів: „Репортаж із заповідника імені Берії", „Хроніка опору", „Серед снігів", „Мойсей і Датан". Бернард Гадсон вказує, що у своїх творах Мороз виступає проти русифікації України совєтською владою та описує опір українського народу цій політиці Москви. Рецензент наголошує, що Мороза дуже цікавить питання особистости і він цитує із „Репортажу" те місце, де Мороз заявляє: „Розум — річ індивідуальна. Отже, історія прогресу — це історія розвитку особистости. Так звана маса нічого не творить — це будівельний матеріял історії". Мороз — пише рецензент, — доказує, що КҐБ має за завдання нищити індивідуальність і перетворити громадян Совєтського Союзу у недумаючих „ґвинтиків".

Бернард Гадсон також подає подробиці про другий арешт і засуд Мороза в 1970-му році, коли, як відомо, його засуджено на закритому суді на 9 років ув'язнення та 5 років заслання. Він цитує із вступного слова Александра Єсеніна-Вольпіна до англомовного видання творів Мороза, редактором якого був Іван Коляска. Єсенін-Вольпін вказує, що другий засуд над Морозом був протизаконний, бо був закритий і тому вирок цього суду повинен бути уневажнений, згідно із статтями 370 і 389 Кримінального Кодексу Української ССР. У статті-рецензії „Індивідуалізм і ґвинтики" згадується факт,

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЗАСУДЖЕНІ УКРАЇНКИ В СССР БАЖАЮТЬ ДОПОМОГТИ ІНШИМ, СОВЄТСЬКІ ПОЛІТВ'ЯЗНІ ПРОХАЮТЬ МІЖНАРОДНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ЖІНОК

Ню Йорк. — Комітет оборони совєтських політичних в'язнів інформує, що у вересні 1974 р., у відповідь на звернення в 13-му випуску совєтського журнала „Новое время" за 1974 р., Надія Світлична, Ірина Стасів-Калинець, Ніна Строката і Стефанія Шабатура подали до адміністрації табору ч. 19 в Мордовії заяву з просьбою дозволити їм пожертвувати свою заробітну платню на фонд допомоги жертв чілійської хунти. Це їм адміністрація концтабору відмовила. Вони також просили про дозвіл вислати делеґатів від жінок-політв'язнів на конґрес Міжнародної федерації демократичних жінок. Цю просьбу адміністрація також відкинула.

Стало відомо, що політичні в'язні К. Любарський, Б. Азерніков, Б. Пенсон, З. Попадюк, И. Зальмансон, С. Бабич і Петров-Агатов звернулися з відкритим листом до Міжнародної федерації демократичних жінок з проханням: „. . . Їх небагато — тих жінок, коло 20-30... Ми не збираємося сьогодні вирішувати питання справедливости і законности їхнього засуду. . . Ми хочемо тільки сказати: „Чи сила гігантської держави буде підірвана, чи ослабить гігантський апарат від того, що на свободу вийдуть два десятки жінок?! Воювать із жінками — це не може бути ознакою сили . . . Їх треба визволити! . . Ми звертаємося до Вас, жінок демократів: вимагайте від совєтського уряду визволення жінок політв'язнів . . . Вони Ваші сестри. Допоможіть їм Це не буде політичний акт, а гуманітарний".

Знову поширюються вістки про хворобу Брежнєва

Дублін. — Голови трьох европейських держав, які мали нагоду зустрічатись останньо з першим секретарем ЦК КПСС Леонідом Брежнєвим, погоджуються, що він хворий, а один з делеґатів на вершинній конференції лідерів европейських держав, який не бажав виявити свого імени, заявив, що затяжна хвороба Л. Брежнєва змусить його до резиґнації з посту першого секретаря вже цієї осени. Тому, що вістки про хворобу Брежнєва настирливо поширюються, деякі політичні діячі европейських держав побоюються зміни совєтської закордонної політики. Таке побоювання висловив на конференції данський прем'єр - міністер Джоп ден Уїль, заявляючи, що „ми вже так багато чули про хворобу Брежнєва і так багато версій, що в нас настуває сумнів щодо продовжування теперішньої зовнішньої політики Совєтського Союзу". При тому він заявив, що канцлер Західньої Німеччини Гельмут Шмідт, бритійський прем'єр Геральд Вілсон і президент Франції Валері Жіскар д'Естен, які мали нагоду безпосередньо зустрічатись з Брежнєвим, згідні, що з його здоров'ям не є все в порядку, однак вони відкидають покищо спекулятивні міркування европейських лідерів, що в короткому може наступити зміна у зовнішній політиці СССР.

Зрезиґнував головнокомандуючий збройними силами Камбоджі

Фном Пен, Камбоджа. — Аґентство „Ройтерс" передало ранком 11 березня повідомлення про те, що ген. Состен Фернандез, камбоджський командуючий збройними силами, зголосив свою резиґнацію на руки президента Лон Нола. Ніякі подробиці резиґнації покищо невідомі, хоч вже від кількох днів у столиці Камбоджі поширювалися поголоски про далекойдучі зміни в уряді та військовому командуванні. Президент Лон Нол перевів навіть деякі зміни на постах командуючих окремими фронтовими відтинками, назначуючи туди старшин, молодших віком. Одночасно кружляють поголоски, що йдеться про таку реорганізацію уряду, щоб можна було почати переговори з керованими комуністами Хмер Руж повстанцями про передання влади в країні і закінчення в цей спосіб домашньої війни.

Більшість населення ЗСА проти допомоги для Камбоджі

Вашинґтон. — Дальший розвиток ситуації в Камбоджі залежатиме безсумніву від американської допомоги і президент Форд робить всі заходи, щоб добитися потрібної на це згоди Конґресу. Переважаюча більшість членів Конґресу, однак, є неґативно наставлена до такої пропозиції і покищо невідомо, яке остаточно становище Конґрес займе. Якщо брати до уваги погляди населення ЗСА, то за даними обслідування Гарріса, кругло 60 відсотків американців є проти того, щоб продовжувати будь - яку допомогу для Південно - Східньої Азії, в тому й для Камбоджі.

Що вигляди на схвалення допомоги у Конґресі малі, говорить факт, що навіть найбільший прихильник політики президента Форда і його надійна опора в Сенаті сенатор Гю Скат, лідер сенатської республіканської меншости, висловився за тим, що ЗСА повинні поробити заходи, щоб в Камбоджі зрезиґнував президент Лон Нол і щоб негайно почати переговори з повстанцями про зміну влади у тій країні.

Карла Гіллс заприсяжена на секретаря мешканевих справ

Вашинґтон. — У понеділок, 10-го березня, Карла Андерсон Гіллс була заприсяжена на пост секретаря для мешканевих справ і міського розвитку. Заприсяження перевів Байрон Вайт, член Найвищого Суду ЗСА, у присутності президента Джеральда Форда та родини п-і Гіллс. Вона перебирає цей пост після Джеймса Т. Линна, який став директором Бюра управління та бюджету. Карла Гіллс є третьою жінкою в історії Америки, що буде членом кабінету. Досі вона була заступницею генерального прокуратора ЗСА.

РЕКТОР УВУ ПРОФ. ВОЛОДИМИР ЯНІВ ПОЧАВ ВІДВІДИНИ УКРАЇНСЬКИХ ОСЕРЕДКІВ В ЗСА І КАНАДІ

Ректор УВУ проф. д-р В. Янів відвідав „Свободу" в товаристві членів Управи Фундації УВУ. На фото (зліва): ред. В. Тершаковець, д-р О. Ничка, В. Рудакевич, ректор проф. д-р В. Янів та голова Фундації І. Буртик.

Джерзі Сиτі. — До ЗСА прибув в п'ятницю, 7 березня, ректор Українського Вільного Університету (УВУ) проф. Володимир Янів, який в неділю 9 березня мав публічний виступ на Шевченківській академії в Ню Йорку, а наступного дня, 10 березня, відвідав редакцію „Свободи" і Український Народний Союз. Проф. В. Янів плянує відвідати ряд українських осередків в ЗСА, а крім того поїде до Канади, де матиме зустріч з українським громадянством Торонта.

В розмові в редакції „Свободи" проф. В. Янів поінформував, що його поїздка до ЗСА і Канади пов'язана із справою забезпечення Українського Вільного Університету потрібними фондами з уваги на нові і додаткові вимоги німецьких урядових чинників. Відповідно до цього він плянує: а. допомогти у заходах над завершенням Фундації Українського Вільного Університету, комітет якої тепер очолює Іван Буртик з Пассейку; б. скоординувати діяльність клітин товариств алюмнів і прихильників УВУ з Фундацією, щоб в цей спосіб забезпечити успіх зібрання потрібних фондів; 3. зустрітитися з проводами українських центральних організацій і обміркувати з ними форми і способи ефективного забезпечення фінансовими засобами УВУ; 4. поінформувати найширше українське громадянство про працю УВУ, досягнення і можливості цієї єдиної за кордонами України — Української високої школи; 5. встановити контакт з молодечими організаціями з пляном забезпечити участь української молоді в курсах українознавства, що їх кожнорічно влаштовує весною і літом Український Вільний Університет.

Згідно з наміченим пляном, проф. В. Янів відвідає, крім самого міста Ню Йорку, ще такі місцевості в час свого півторамісячного перебування в ЗСА і Канаді: Пассейк-Кліфтон, Трентон, Балтимор, Вашинґтон, Чикаґо, Міннеаполіс-Сент Пол, Рочестер, Сиракюзи, Бофало, а в Канаді — Торонто. Редакцію „Свободи" проф. д-р В. Янів відвідав в товаристві голови Фундації УВУ Івана Буртика та членів управи д-ра Олександра Нички і В. Рудакевича.

Молодь Пассейку відбула спільний апель в честь ген. Чупринки

Пассейк. (І. Ч.) — Місцеві Пластова Станиця і Осередок СУМА ім. ген. М. Тарнавського відбули 2 березня ц. р. апель в річницю смерти Головного Командира УПА, ген. - хор. Тараса Чупринки — Романа Шухевича. Минуло 25 літ від часу бою в Білогорщі під Львовом, змінилася політична ситуація, виросло нове покоління, але подив і пошана до особи Командира такі самі, як були у його сучасників. Постать ген. Тараса Чупринки представив старшина УПА пл. сен. М. Мицьо. Молодь Пласту й СУМА віддала честь Командирові перед його погруддям своїми прапорами і зложеним вінком. У апелю брали участь зі своїми прапорами також ветерани. У наказі було прочитане звернення ген. Тараса Чупринки до української еміґраційної молоді із 1949 р. У програмі були мистецькі виступи: деклямація юначки СУМА, упівські пісні у виконанні співочого гуртка 38 Куреня юначок „Кобза", в'язанка пісень мандолінової оркестри СУМА. Були приявні також батьки пластової і сумівської молоді.

Капеля Бандуристок СУМА відвідає чотири місцевості

Детройт, Міч. — Управа Капелі Бандуристок Спілки Української Молоді Америки, яка має свій осідок в Детройті, Міч., інформує, що Капеля, мистецьким керівником якої є Петро Потапенко, відвідає в недалекому майбутньому чотири місцевості і дасть концерти, вшановуючи ними 60-ліття виступу Українських Січових Стрільців. Концерти проходитимуть під патронатом УККА. Капеля відвідає: Клівленд — в неділю, 13-го квітня ц. р. о год. 5.30 по полудні в залі Нормандї Скул 2500, Плезант Валей, Парма, Огайо; Акрон — в неділю, 13-го квітня, год. 2-га по полудні в залі церкви св. Духа, 1866 Бровн вулиця; Торонто — неділя, 20-го квітня, год. 4-та по полудні в залі Українського Дому, 83-85 Крісті вулиця; Чикаґо — неділя, 27-го квітня ц. р. год. 4-та по полудні в залі Шопен Гайскул, Райс і Вестерн вулиці.

ПЛАСТОВА ВЕЛИКА РАДА В ГАНТЕРІ

Філядельфія. — Пластові курені — 24-й УПС-ок та 8-й УСП-ок „Чортополохи" відбудуть в днях 15 і 16-го березня ц. р. в Гантері, Н. Й. свою Велику Раду куренів.

У ЦЮ П'ЯТНИЦЮ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ХОРУ „ДУМКА"

Ню Йорк. — Управа хору „Думка" інформує, що цієї п'ятниці, 14 березня, о год. 7-ій вечора тут в Українському Народному Домі при 140-142-2-го евеню відбудуться річні Загальні Збори хору.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Москва користає

Заходи державного секретаря ЗСА Кіссінджера забезпечити мир на Близькому Сході опинилися у критичній стадії. Від успіху переговорів, що їх Кіссінджер почав 7 березня в Єгипті, залежатиме, як розвинуться дальші події на відтинку арабсько - ізраїльських відносин. З цього здає собі справу передусім сам Кіссінджер, який вже раніше заявив, що це є фактично його остання спроба у такий спосіб допровадити до погодження між Ізраїлем і арабськими державами.

Сьогодні ще передчасно робити будь-які висновки щодо успіху чи неуспіху дипломатичних маневрів Кіссінджера на Близькому Сході, але, незалежно від того, можна поробити деякі висновки на тему розвитку ситуації, коли йдеться про силові позиції на Близькому Сході і в районі Перської затоки двох наддпотуг — ЗСА та СССР, які стоять за кулісами арабсько - ізраїльського конфлікту.

В суботу 8 березня відомий коментатор „Ню Йорк Таймс" — д-р Міддлетон у своїй статті ширше проаналізував совєтську морську і повітряну активність у районі Перської затоки та Індійського Океану, і подав ряд інформацій, які засвідчують, як далеко сягнуло совєтське проникання у цьому районі, незвичайно важливому із стратегічної точки зору, на межі між азійським та африканським континентами, до того у районі найбагатшому на нафтові поклади. Ця аналіза дає своєрідне тло для зусиль Генрі Кіссінджера, кидає світло на мотивацію таких, а не інших, його політично - дипломатичних ходів, якими не надто задоволена Москва.

Д-р Міддлетон наводить слова секретаря морських сил Міттендорфа, який заявив, що „мілітарно відкриття (Суезького) каналу принесе велетенську користь Совєтському Союзові". Найбільше з цього скористають совєтські морські „поширені місії" в районі Перської затоки й Індійського океану. За словами Міддлетона, СССР забезпечив вже за собою „постійну присутність" в цьому обширі, маючи там від восьми до 15-ти воєнних кораблів і перетворивши Сомалі у свого сателіта. Сомалі сьогодні переходить процес ступневої сателітизації, що створює додаткову загрозу для американських інтересів.

Совєтські підводні атомові човни користуються портом Бербера, а совєтські військові літаки різних типів — аеропортом в Уаеле Уен, з якого вони мажуть переводити розвідувальні польоти понад Індійським океаном і над Близьким Сходом. Південний Єйен погодився, щоб СССР користувався Аденським портом і колишнім британським аеропортом коло Адену та поширив свої бази на острів Сокотра. Доповненням всього цього є будова морського порту в Басра, Ірак, яким зможе користуватися совєтська морська фльота і втримувати під безпосередньою контролею Перську затоку.

Всі ці інформації свідчать, як пляново і зручно Москва поширює свої впливи і закріплюється на залишених Великобританією базах на Індійському Океані і в районі Перської затоки, пожинаючи жниво всяких льокальних конфліктів та завдяки відсутності виразного пляну ЗСА і західніх держав належно забезпечити свої національні інтереси на важливих стратегічних пунктах світу.

Гуманність тут... і там

Минулого тижня колишній губернатор стейту Іллиной, Отто Кернер, був звільнений із тюрми, коли виникнуло підозріння, що він „може мас рака легенів". Кернер відсидів у в'язниці 7 місяців із 3-річного вироку за хабарництво і неплачення податків. Лоренс Гросман, наставник федеральної тюрми в Лексінгтоні, Кентакі, повідомив, що хоча тюремні лікарі не видали точної діягнози, то все одно рекомендували, щоб Кернер був звільнений з ув'язнення і перейшов додаткові медичні оглядини в цивільному шпиталі, бо рентґен виявив „дуже маленьке ушкодження" на одній легені колишнього губернатора. Отто Кернер тепер находиться в одному із шпиталів Чикаґа.

Ось так виглядає милосердя і гуманність тут в ЗСА, де особу, яка була засуджена за нарушення закону, звільняється з тюрми тільки тому, що існує підозріння, що ця людина хвора. Як же інакше виглядає ситуація в „найгуманнішому суспільстві" — як це минулого року названо Совєтський Союз у київській газеті „Культура і життя"! Тяжко хворого Валентина Мороза, який не поповнив жадного злочину, а був засуджений на довгі терміни ув'язнення і заслання тільки за його переконання, совєтські власті тортурують у Владимірській тюрмі, хоча, за твердженням авторитетних лікарів Заходу, його життя може бути врятоване тільки тоді, якщо він негайно одержить інтенсивну медичну опіку в цивільному шпиталі. А нелеґально засуджених Ніну Строкату - Караванську, Надію Світличну - Шумук, Ірину Стасів - Калинець, Стефанію Шабатуру та Ірину Сеник далі держать в концтаборах, хоча за достовірними інформаціями вони всі хворі та потребують лікарської опіки. В „найбільш гуманному" Совєтському Союзі не то, що не опікуються хворими політичними в'язнями, а навпаки, як вказує приклад Леоніда Плюща, совєтські психіятри, заанґажовані на працю в КҐБ, на доручення властей руйнують мозкову структуру в'язнів за допомогою відповідних хемічних препаратів. У висліді такого „лікування" великими дозами медикаменту, відомого під назвою резерпіна, частини мозку руйнуються, що патологічно виглядає як атрофія мозку, явище, що часом трапляється у людей похилого віку.

Отже, перед нами приклад двох суспільств: дійсно демократичної й дійсно гуманної Америки, де звільняють в'язня тільки на підставі підозріння, що він хворий, та диктаторського й нелюдяного Совєтського Союзу, в якому не то, що не звільняють тяжко хворих політичних в'язнів, ані не переводять їх до цивільних шпиталів, а навпаки, стараються знищити їх фізично та духово.

Почалася розбудова нафтопроводу на Алясці

Фербенкс, Аляска. — Після 6-ох років плянування, суперечок в Конґресі, судових розправ тощо, нарешті розпочалася розбудова нафтопроводу із багатих покладів цього роду пального на північному побережжі Аляски до південного порту Вальдез. Якщо все піде за пляном, то десь за 30 місяців нафтоналивні судна почнуть транспортувати нафтову ропу до рафінерій в інших стейтах Америки, особливо в Ореґоні, Вашинґтоні й Каліфорнії. Для розбудови нафтопроводу, який буде 789 миль довгий, вже затруднено понад 10.000 робітників.

М. Сосновський

НА ТЕМУ УКРАЇНСЬКОЇ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ І ДІЯЛЬНОСТИ

I

Недавно українське громадянство за кордонами України довідалося про те, що на сторінках самвидавного „Українського вісника" в Україні видвигнено питання української зовнішньо - політичної репрезентації на міжнародному форумі, відмовляючи права делеґації уряду УССР репрезентувати український народ і українську державу в Об'єднаних Націях. Там же запропоновано щоб функцію тимчасового представника України в ОН перебрав СКВУ і цю функцію виконував до часу переведення в Україні вільних виборів та оформлення справді незалежного від зовнішніх чинників, репрезентативного українського уряду[1].

Очевидно, враховуючи актуальну міжнародно - політичну дійсність у світі, така пропозиція має покищо теоретичний характер (цього свідомі самі автори пропозиції і на це вони вказують), але вона свідчить про ряд справ і проблем, які українське суспільство в діяспорі повинно мати на увазі. По-перше, йдеться тут про заперечення середовищем опору в Україні будь - якого національного характеру совєтського режиму в Україні з відмовою йому права виступати назовні від імени українського народу і України. По-друге, що зовнішньополітичну репрезентацію України тимчасово повинен перебрати на себе Світовий Конґрес Вільних Українців.

У першому випадку, коли йдеться про справжній характер совєтського режиму в Україні (мова тут про т. зв. Верховну раду УССР і уряд чи Раду міністрів УССР), то тут справа є цілком ясна. Навіть якщо Верховна рада і Рада міністрів складаються з українців у переважаючій більшості, то вони не мають у своїх руках фактичної законодавчої і виконної влади і є повністю залежні у своїх постановах та своїй діяльності від доручень московського центру. Статус УССР як держави є особливий, бо фактично це не є держава у нормальному значенні того слова, а квазі-держава, чи краще — у державній формі адміністративна одиниця совєтсько-російської імперії, без ніяких суверенних прав, або, як це дуже вдало відзначив американський дослідник В. Аспутаріян, — з державним „парадним мундуром". Ця квазі - держава не є ніким визнана і з ніким не втримує жадних дипломатичних взаємин, „передавши", як офіційно говориться, свої права на зовнішньополітичну репрезентацію московському „союзному" урядові, щоб „зекономити" витрати. Так склалося, що УССР опинилася у списку основників Об'єднаних Націй і з того часу є репрезентована на форумі ОН окремою місією, яка, до речі, примішується у „союзній" совєтській місії до ОН у Ню Йорку, без власного приміщення, очевидно, також тому, щоб „економити" фонди. Це і є єдина у світі зовнішньополітична репрезентація УССР, включивши тут діяльність окремих представників в агентствах ОН в Парижі, Женеві тощо.

У випадку місії уряду УССР при ОН ми не маємо справи з у к р а ї н с ь к о ю з о в н і ш н ь о п о л і т и ч н о ю діяльністю, а з діяльністю, що вкладається в плян загальносоюзної зовнішньої політики, тобто політики московського імперського центру. І з цього погляду уряд УССР і його місія в Ню Йорку не є суверенними чинниками, а тільки фактичною експозитурою чужої і до того ворожої нам зовнішньої сили. Таким чином, коли ми говоримо про українську політичну репрезентацію назовні і про зовнішньополітичну діяльність, то можемо брати до уваги тільки ті українські політичні чинники, які діють поза московсько-совєтською контролею і які у своїй діяльності керуються українськими національними інтересами, як їх вони розуміють і інтерпретують.

Як ми відзначали, редакція „Українського вісника" зважає, що на форумі ОН Україну повинен репрезентувати СКВУ, тобто громадська світова надбудова української діяспори за кордонами України. Ніякої згадки при цьому немає про український еміґраційний політичний сектор, таку чи іншу політичну групу чи організацію, чи про Українську Національну Раду і Державний Центр УНР або Закордонне Представництво УГВР.

На нашу думку, це не сталося випадково, ні непродумано. На основі різних матеріялів є всі дані вважати, що українці в Україні, а зокрема український актив, докладно познайомлені з тим, що на еміґрації діють українські політичні групи. Справа, однак, в тому, що вони також добре знають, що ті групи по сьогодні не зуміли здобутися на те, щоб оформити загальноукраїнський політичний центр, який виступав би на базі окресленої політичної плятформи і був би єдиним умандатованим політичним речником української самостійницької ідеї за кордонами України.

Про заходи над створенням такого центру за роки після Другої світової війни тут не приходиться говорити, бо вони загально відомі. На сьогодні ми маємо такий стан, що існують і окремішньо діють Д е р ж а в н и й Центр УНР з кількома партіями, Закордонне Представ-

(Закінчення на стор. 3-ій)

[1] „Вісник СКВУ", ч. 2, 1974, стор. 33.

М. Платковський

ТЕРОРИЗМ У ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Акти терору в Західній Німеччині тривають уже декілька років. Демонстрації з ужиттям сили і бешкетами, підпали, підкидування бомб, напади на банки і т. п. Це все йшло на рахунок анархістичних груп, які прагнуть повалення сучасного демократичного режиму. Ідеться не про одну, а кілька груп: троцкісти, маоїсти чи просто анархісти, які, проте, перебувають між собою у більш чи менш тісному контакті.

Але цей терор нібито припинився або принаймні послаб, коли поліції вдалося арештувати головачів однієї з терористичних груп, т.зв. „Баадер - Майнгоф банди", прозваної так за прізвищами двох її провідників. Дехто з них уже покараний на таку чи іншу кількість років ув'язнення (на їх сумлінні були теж убивства як поліцистів, так і припадкових цивільних осіб), решта чекає на процеси. Голосною була справа досить довгої голодівки, що її проголосили ув'язнені анархісти. З того приводу визначні особи побоювалися за життя і здоров'я голодуючих анархістів і натискали на судову владу, щоб вона облегчила умови в'язничного перебування. Серед цих визначних осіб були навіть єпископи і недавній президент Німецької Федеративної Республіки, соціяліст Гайнеманн.

Та раптово в'язні припинили голодівку, а натомість... віджили акти терору. Не так давно в Західньому Берліні забито голову тамошнього найвищого суду, фон Дрекмана, який буцім то визначився своєю суворістю до переслідуваних анархістів. А в п'ятницю 28 лютого так само в Західньому Берліні (якраз напередодні виборів до Берлінського парляменту, що відбулися в неділю 2 березня і принесли досить велику перемогу опозиційній партії християнських демократів) терористи схопили провідника тамошніх християнських демократів, Петера Льоренца, завезли його до якогось незнаного місця, мабуть в самому Берліні, і поставили вимогу випустити п'ятьох ув'язнених анархістів (не з групи „Баадер - Майнгоф") і вивезти їх літаком поза кордони Німеччини до якоїсь і тоді ще незнаної держави. Для забезпечення виконання жадань терористів, разом з анархістами мав летіти тим самим літаком колишній бурґомістер Берліну, а тепер священик Альберц, який дав на це свою згоду. Щойно після повороту о. Альберца, терористи мали випустити на волю Петера Льоренца: в протилежному випадкові його мали вбити.

Розвиток дальших подій відомий і про це тут не треба писати. Треба, однак, відмітити, що не доля Льоренца так сильно розхвилювала громадську опінію Німеччини. Існують побоювання, що за цим останнім слідувати-муть дальші акти терору: напр. спроба таким же способом звільнити членів „Баадер - Майнгоф банди". Ще гірше: чи ця невеличка група анархістів (поліція вважає, що на волі перебувають ще яких 100 - 200 анархістів і яких 500 їхніх „симпатиків") не здолає допровадити Німеччину до стану хаосу, що межував би з громадянською війною? Чи не загострить це відносин поміж нинішньою соціялістично - ліберальною урядовою коаліцією і християнсько - демократичною опозицією: симптоми цього вже проявляються у взаємних нападах, хоч під час кількох днів „кризи" всі парляментарні партії буцім то співпрацювали між собою? І яка, насправді, мета анрхістичних груп?

Кілька сот рішених на все (включно до звірських убивств) анархістів може допровадити мало що не до стану громадянської війни. Але чи вони зможуть захопити державну владу у свої руки й очолювати цю державу? Ясно, що ні. І тому вже тепер деякі газети пишуть про те, що, якщо демократія не зуміє оборонитися проти дій анархо - терористичних груп, тоді прийде хтось „третій", який зможе встановити порядок. Отже: праві чи ліві екстремісти.

Коли йдеться про правих екстремістів, то зведені майже нанівець колишньою диктатурою Гітлера, вони не мають ніякої сили. Значить — ліві екстремісти? І тут ми доходимо до того, про що не наважується тепер написати жадна — навіть найбільш „права" — західньонімецька газета, як і не наважується говорити про це жадний політик. А саме: цим „третім", що скористався б з хаосу в Західній Німеччині, були б, безумовно, комуністи, за якими стоїть Москва.

Німецькі комуністи заявляють, що вони нічого спільного з анархістичними групами не мають: якогось зв'язку до цього часу не було й доведено. Але є різні факти, які говорять за те, що діяльність німецьких анархістів іде на користь Москви. Всі вони — з різними, розуміється, нюансами — таки є прихильниками екстремного марксизму. Багато з них у минулому вишколювалися в терористичному „фахові" у таборах палестинських терористів, яких підтримує Москва. Є всі підстави думати, що серед анархістів діють також тайні аґенти Москви. Літак з анархістами мав спочатку летіти до Сирії, тієї арабської держави, яку тепер найінтенсивніше підтримує Москва: якщо Сирія відмовилася прийняти цей літак, то хіба тому, щоб не виглядати так, як той злодій, „на якому шапка горить". Але, найголовніше, це те, що Москва зацікавлена у послаблюванні держав демократичного Заходу, у створюванні в них хаотичних відносин. А тому немає сумніву, що анархісти діють на користь Москви. Майбутнє покаже, чи демократії зуміють оборонитися від того, на що чигає Москва.

В. Давиденко

ПЕКУЧІ ПРОБЛЕМИ НАШОЇ МОВИ

(5)

У засвоєнні літературної української мови чи не найтяжчим „каменем спотикання" є ортоепія — правила, що визначають вимову і наголоси. В польській, французькій і чеській мовах це не є проблемою, але в українській переважає наголос експіраторний, силовий або динамічний. Внаслідок цього маємо головні і друорядні наголоси як у довгих словах, так і у фразах. Є чимало слів з двома нормативними наголосами, а в такому слові „байдуже" їх навіть три — „байдуже", „байдуже" і „байдуже". Єдиною порадою для тих, хто вагається, де наголос поставити — заглянути до правописного словника Голоскевича. Американці з високою освітою не соромляться в своїх „офісах" тримати на столах словники Вебстера.

До речі, ще про правопис. Створений майже 50 років тому в Харкові спільно наддніпрянськими і галицькими мовознавцями, він потребує певних змін і доповнень, передусім у розділі написання чужих слів. Цей розділ виразно кимпромісовий, з реверансом в сторону „старшого брата", дармащо в тих часах процвітала українізація. Бо чому, на якій логіці спираючись, мусимо писати „прототип", „тиранія" і — „Арґентіна", ріка Тібр", „система", „симфонія", але „Сіцілія", „ритм", „коридор", „дириґент", але „Курітіба", „Тібет"? Цей розділ у нашому правописі мусять упорядкувати еміґраційні наукові установи, бо компроміс у цій справі з російською мовою нас тепер не зобов'язує.

І наостанку ще кілька автентичних мовних курйозів, принагідно виписаних з наших газет, книжок або почутих з уст наших промовців, які характеризують культурний рівень нашої мови. Імен авторів, джерел і часу записування цих мовних курйозів, звичайно, тут не подається.

„Як дволітнє немовля захоплювався Рудольф музикою. — Хто чув, що на світі можуть існувати дволітні немовлята?

„Будете бачити лише *притулену іронію епізоду трагедії, яка є символом вічного терпіння*". — З оголошення, яке годі второпати.

„Подаємо дані про *першунів,* які здобули *треті місця* на конкурсі". — Які ж то першуни, що здобули треті місця?

„Начальник не вспів витягнути з *кишені* пістоля, яка лежала перед ним *на столі*". — Це зі спогадів, густо присипаних порохом часу і фантазії.

„Міст завалився в ріку, яка *внаслідок повені була повна*". — Чи потрібний коментар?

„Ухвалено *резолюцію про елімінацію комуністичної індоктринізації*". — Чи це українська мова?

„З пенсій президента мають користати всі *колишні президенти* і всі *майбутні колишні президенти*". — Збагніть цю формулу!

„Відбувся спонтанний вибув *протиамериканських заворушень проти американців*". — Також без коментаря.

„Німці не журились станом *ані фізичної, ані психічної дітвори* в таборах авслендерів". — Хто може пояснити, що значить фізична і психічна дітвора?

„Він ударився головою *об одвірок дверей*". — Добре, що не об одвірок вікна.

„Вітаємо з *Світлим Празником Різдва Христового Воскресіння*". — Це мало бути надруковане великим буквами.

„Під час землетрусу *в одній хаті завалилася хата*". — Уявляєте цей страшний землетрус?

„Після смерти небіжчика створено діловий „комітет". — А чому не за життя небіжчика?

„Він має великий *баляст знань*". — Тут, очевидно, автор думав про „багаж знань".

„Родичі *повинні пам'ятати,* що вони ніколи *не повинні забувати*". — Це пригадує Миколи Куліша „цього не може бути тому, що цього не може бути ніколи".

„З'їхалися *аґрономи хліборобства*". — Чи розумів автор, що значить слово аґроном?

„Москва має *на меті дві цілі*". — А може має на цілі дві мети?

„Це ж бо відійшов від нас *справжній дуб*". — З надгробної промови, яка осміщує покійника.

„Папа римський і Патріярх Атенагорас *цілувалися впродовж трьох днів* на Святій Землі".

„Акробатичні змагання в одеському цирку відбувались *в російській мові*". — А як вони могли відбуватися українською чи пак мовою?

„В Англії випустили дві монети: на одній боці представлена королева Єлисавета, а на другім інша *звірина або птах*". — Чи хто повірить, що Англією управляє звірина або птах?

„Перший *проєкт цього законопроєкту* зродився *в голові голови* президентської ради".

„Він стояв на перехресті двох *принципіяльних* вулиць".

„Шевченко *прокинув народ спросоння,* а Франко *підштовхнув* його *вперед*". — Бідолашний наш народ!

На цьому можна було б закінчити короткий огляд пекучих проблем української мови на еміґрації.

(Кінець)

Петро Одарченко

БЕЗСМЕРТНИЙ ТВІР ГЕНІЯЛЬНОГО ПОЕТА

(До 130-ліття „Кавказу" Т. Г. Шевченка)

2

Гостра інвектива завершується сатиричним проголошенням „слави" „хортам, і гончим, і псарям, і нашим батюшкам-царям".

Ця „слава" цареві має пародійний характер. Шевченко пародіює тут царські гімни: „царствуй на славу нам". „слався, слався, наш русский царь" і т. д.

І після цього справжню славу проголошує поет борцям за волю, „лицарям великим" — кавказьким народам. Шевченко звертається до них із закликом:

Борітеся — поборете,*
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!

І знову вістря своєї гострої сатири Шевченко спрямовує проти російського царизму, проти колоніяльної політики Росії. Поет викриває облудність і лицемір'я окупантів, що намагаються прикрити свої справжні розбійницькі цілі, свій імперіялізм і колоніялізм гаслами визволення, місією „християнського просвічення" відсталих народів.

З надзвичайною силою свого палкого геніяльного слова Шевченко викриває всю систему царської Росії з її деспотизмом, поліцейським терором, кріпосництвом і з її офіційним православієм, що підтримує рабство, гніт загарбництво і неволю.

Найтиповішими прикметами царської Росії були в'язниці та місця каторги. Цю особливість пригадав Шевченко з їдким сарказмом:

У нас же й світа, як на те —
Одна Сибір неісходима.
А тюрм! А люду!..

І далі йде найвлучніша геніяльна характеристика національного гніту царської Росії:

Од молдаванина до фіна
На всіх язиках
все мовчить,
Бо благоденствує.

Рядок „Од молдаванина до фіна" — це іронічне переосмислення формули „от — до", характерної для віршів, які прославляли могутність російської імперії:

„Мчится русское „ура"
От Кавказа до Алтая,
От Амура до Днепра"

Цей імперіялізм відбивається і в сучасній російській поезії, напр., в „Песне о родине" Лебедева-Кумача в такому рядку: „От Москвы до самых до окраин").

„Шевченків образ мовчання, каже Ю. О. Івакін, — викриває царську політику національного гноблення народів Росії. Рядки „Од молдаванина до фіна на всіх язиках все мовчить, бо благоденствує" стали клясичним визначенням становища пригноблених народів у імперії Романових [4]. Додамо від себе: і в імперії, що зветься СССР. А скільки іронії і сарказму в останньому рядку цієї цитати: „Бо благоденствує"! Поети, що прославляли царя, писали оди про так зване „благоденствіє" Росії. Це речення стало афоризмом, крилатим словом. Таких крилатих слів багато в „Кавказі". Тут маємо афоризм, що дуже влучно характеризують уряд і панівні верстви тодішньої Росії: „Ви любите на братові шкуру, а не душу", „Кати знущаються над нами", „Несситий не вноре на дні моря поле".

Поруч із афоризмами, що мають характер сатиричних формул, у „Кавказі" маємо блискучі афоризми-гасла, афоризми — заклики: „Борітеся — поборете", „Не вмирає душа наша, не вмирає воля". Афористичність — це одна з найсильніших мистецьких якостей політичної поезії Шевченка.

Гостро таврує Шевченко кріпосників, які лицемірно прикривали свою експлуататорську суть християнською фразеологією любови до ближнього. Поет показує, що уряд і панівні верстви царської Росії є вороги християнства, що вони своїми діями насміхаються з Христа, що, прикриваючись християнством, вони насправді своїми злочинними ділами заперечують вчення Христа і християнську мораль.

Христос навчав любити ближнього, а вони моляться, щоб Бог поміг їм убивати кавказьких борців за волю:

Щоб братню кров
пролити просять,
І потім в дар тобі
приносять
З пожару вкрадений
покров!!..

Марієтта Шагінян звернула увагу на те, що ці рядки Шевченко закінчив двома знаками оклику. Це свідчить про силу душевного піднесення поета. У цих рядках, зазначає Шагінян, „ямб задзвенів у нього (Шевченка) з неймовірною силою і досконалістю, — поет знайшов для себе цей розмір. З якоюсь майже лютою іронії підіймає він „спокійні ямби" на ненависного ворога — і вони б'ють без промаху". [5]

Другий дослідник творчости Шевченка Ю. О. Івакін також високо оцінює поетичну майстерність цих рядків: „Чудовий дзвінкий ямб (інструментовний на „Р": „ бРатню кРов пРолити пРосять і потім в даР тобі пРиносять з пожаРу вкРадений покРов") надає цитованим рядкам тієї пристрасті й енергії, які й повинні бути властивими інвективі". [6]

В останніх рядках „Кавказу" разючий сарказм Шевченка досягає неймовірної сили. Поет показує, які „блага цивілізації й культури" дадуть кавказьким народам царські сатрапи, коли горді, волелюбні, сміливі й хоробрі сини Кавказу підкоряться владі московського царя:

Все покажем! Тільки
дайте
Себе в руки взяти.
Як і тюрми мурувати,
Кайдани кувати —
Як і носить... І як плести
Кнути узлуваті. —
Всьому навчим! Тільки
дайте
Свої сині гори
Остатні... бо, вже взяли
І поле і море!

(Продовження буде)

* Пригадаймо, як „ліберальний" поет О. Пушкін закликав народи Кавказу: „Поникни снежною главой, Смирись, Кавказ: идет Ермолов!"

[4] Ю. О. Івакін, Сатира Шевченка. К. В-во Академії Наук. 1959, стор. 141.

[5] Марієтта Шагінян. Тарас Шевченко. М. 1964, стор. 23.

[6] Ю. О. Івакін. Цит. праця, стор. 150.

Туреччина займає примирливе становище у кипрській проблемі

Анкара. — Покидаючи столицю Туреччини після довших розмов з турецьким прем'єр - міністром Саді Ірмаком та іншими турецькими лідерами, державний секретар Генрі Кіссінджер заявив, що є „задовільні" вигляди на узгіднення спірної кипрської проблеми. Враховуючи зміни в поставі Туреччини, Кіссінджер одночасно поінформував, що він є готовий знайти час між переговорами на Близькому Сході і поїхати до Брюселлю, щоб там питання Кипру додатково обговорити з грецьким амбасадором. Покищо нічого невідомо точніше, на чому спирає свої оптимістичні сподівання Г. Кіссінджер і які є вимоги чи побажання турецького уряду в справі Кипру, але треба припускати, що вони є настільки примирливі, що можуть послужити базою для турецько - грецьких переговорів. Г. Кіссінджер висловив думку, що при такій поставі Туреччини, ЗСА мотимуть відновити задержану тимчасово допомогу для Туреччини.

З Анкари Г. Кіссінджер поновно повернувся до Ізраїля, де він має одержати у відповідь пропозиції ізраїльського уряду, з якими він плянує поїхати до Єгипту в середу 12 березня для дальших переговорів з президентом Анваром ель-Садатом.

ЗБОРИ ВІДДІЛУ ОбВУА В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Управа Об'єднання бувших Вояків Українців Америки (ОбВУА) інформує, що тут в суботу, 22-го березня ц. р. о год. 4-й по полудні в Українському Народному Домі, кімната ч. 22 відбудуться звичайні Загальні Збори ОбВУА, на яких, крім звичайного порядку нарад, відбудеться вибір делегатів на ювілейний з'їзд ОбВУА.

НА ТЕМУ УКРАЇНСЬКОЇ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ І ДІЯЛЬНОСТИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ництво УГВР, ОУН(р), Союз Гетьманців Державників. Крім того в т. зв. опозиції до Державного Центру знаходиться і діє окремо ОУН (с), а статус УРДП, УНДО та ОУН(з) досі до кінця не з'ясований. Остання сесія УНРади не внесла ні ясности, ні оздоровлення, а започатковані переговори між президентом УНР М. Лівицьким та головою Проводу ОУН(р) Я. Стецьком досі не принесли ніяких конкретних результатів, не рахуючи двох загальникових декляраций - апелів та повідомлення про наради контактної комісії.

Всі ці справи і проблеми, а зокрема неполадки, є загально знані і не є вони ніякою таємницею для наших братів в Україні, тим більше, що на ці теми досить багато пише сама совєтська преса. В такій ситуації треба визнати за цілком оправданий вибір на тимчасового представника українського народу за кордонами України української світової громадської централі — СКВУ, яка для українського народу в Україні є наявним символом і виразом української національної єдности за кордонами України.

Місце українського політичного сектора

Президент УНР М. Лівицький у статті „Екзильні уряди" („Свобода", 21 лютого) займає становище до цього питання, визнаючи, що на відтинку українського політичного сектора не гаразд. Все таки, він вказує на те, що, враховуючи характер СКВУ, то не СКВУ, а політичний сектор повинен „репрезентувати прагнення українців на Батьківщині". Правда, М. Лівицький згоджується визнати авторитет СКВУ у випадку, якщо СКВУ таке право репрезентації за собою забезпечить, але з його висновків ясно виходить, що для нього, як речника Державного Центру УНР таке погодження не надто легке.

З аргументами М. Лівицького можна дискутувати, тим більше, що він несе настинно відповідальність за неполадки на нашому політичному відтинку. Коли ж йдеться про видвигнену ним засаду, щодо фактичної ролі еміграційного політичного сектора, то з нею треба погодитися. СКВУ є громадським українським центром для українців у країнах поселення без статутового права на таку політичну репрезентацію, яка цілком природно падає на плечі політичного сектора.

Очевидно, ми не знаємо, який буде розвиток міжнародних подій і як будуть укладатися відносини між Заходом і Сходом, а зокрема, як будуть розвиватися відносини таки в середині совєтського бльоку. Нам треба, однак, враховувати досвід останнього часу, коли на форумі ОН зламано засаду репрезентації тільки визнаних держав, уможливлюючи репрезентацію також революційно - визвольним рухам. Ясно, що не можна не бачити дійсних куліс такої зміни в ОН, але прецедент є прецедентом і при кожній відповідній нагоді він може бути використаний.

Такий розвиток ситуації на міжнародній арені промовляє виразно за тим, що український політичний сектор в діяспорі повинен би врешті - решт „впорядкувати" свої внутрішні справи, щоб у західньому світі почала діяти єдина і повноцінна, визнана усім нашим громадянством, українська політична репрезентація. Під сучасну пору рішуче немає місця на міжгрупові „бої" за прерогативи, позиції, титули, як і немає ніякої реальної можливости перевірити, яка група репрезентує можливо найкраще і найвірніше погляди нашого народу в Україні. Суть справи не в тому; не суттєвою також треба вважати і таку ситуацію, коли б існуючі на еміграції наші політичні групи взагалі більше не віддзеркалювали поглядів нашого народу щодо різних питань державного устрою, питань суспільно - політичних, економічних тощо. Ідеться про репрезентацію самої ідеї української державної незалежности і суверенности на форумах поза кордонами України. Це є засадничим і найважливішим, і така основна функція могла б бути, на нашу думку, надійною плятформою для створення спільного міжпартійного українського політичного репрезентаційного центру.

Коли ж ідеться про зміст конкретної діяльности такого центру, то він випливав би з поточної ситуації в Україні і загального контексту міжнародної ситуації, що можна б було дуже докладно відмежувати від питань, що стосуються таких чи інших партійно - групових програм, чи навіть специфічної політичної діяльности у засягу даної партії чи організації. Окремі політичні групи і організації, виступаючи незалежно, в засягу своїх компетенцій, повинні б тільки зрезигнувати з амбіцій бути назовні „єдиним" і „виключним" речником, чи репрезентантом українського народу, враховуючи той реальний факт, що насправді кожна з них може говорити тільки за своїх членів і прихильників, тобто репрезентувати тільки специфічний сегмент народу.

На жаль, досвід довгих років не дає задовільних підстав надіятися, що наш політичний сектор вже готовий піднятися до такої висоти, щоб відіграти у всій своїй сукупності ролю, про яку пише М. Лівицький у своїй статті. Цей сектор мусів би врешті перейти від декляраций про єдність і потребу консолідації національних сил до конкретних діл, але ледве, чи для того сьогодні вже існують реальні передумови. На цю тему цікаве поміщення зробив один з читачів „Свободи" у своєму опублікованому „листі до редакції" (І. Фур, „Голос народу", 9 січня), пишучи таке:

„Вже десятки років громада бажає об'єднаної і скоординованої дії політичних угрупувань, пишеться про це в пресі, говориться на зборах, нарадах і при всяких нагодах. Політичні провідники про це знають, але роблять своє, — опінія громадянства для них не існує, вони її ігнорують. Навіть трагічне положення нашого народу на рідних землях не може звести їх разом і посадити за один стіл. Особисті чи групові амбіції сильніші, чим трагедія народу".

Така оцінна ситуації безумовно дуже прикра, але вона не є відокремлена, її поділяють навіть члени окремих політичних груп, не говорячи вже про загал громадян, що не належать до якоїсь з існуючих партій. В засаді, вона правдиво віддзеркалює той фактичний стан, який заіснував у нас на політичному відтинку, що треба постійно мати на увазі.

ЛОНДОНСЬКИЙ „ТАЙМС"...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

що совєтська амбасада в Оттаві, стараючись доказати, що суд над Морозом нібито був легальним, у пресовому комунікаті фальшиво твердила, що „населення України" схвалило вирок суду, про що нібито інформовано в українській підсовєтській пресі. В дійсності — пише автор статті — жадних репортажів в цій справі не можна знайти в совєтській пресі.

Гадсон пише, що так як передсказав сам Мороз, закритий нелегальний суд над ним і нелюдяний вирок викликали гостру реакцію не тільки в СССР, а також і за кордоном. Тут він подає прізвища деяких визначних людей із Заходу, які звернулися до совєтських властей в обороні Мороза: канадський прем'єр-міністер П'єр Трудо, американські сенатори Гюберт Гамфрі, Генрі Джексон, Роберт Тефт, ряд членів британійського Парляменту, понад 200 канадських науковців, багато британійських науковців й інтелектуалістів, члени Міжнародного ПЕН-Клюбу В. С. Прічеттом рецензія кінчається словами, що якщо Мороз умре в тюрмі, то совєтські власті будуть винні за поповнення „навмисного вбивства і то особливо злобного".

„Таймс Літерарі Саппплемент" за 24-го січня ц. р. помістив цікавий лист до редакції, який також в цілості стосується справи Валентина Мороза. Лист підписаний президентом Міжнародного ПЕН-лубу В. С. Прічеттом й іншими чільними членами цієї організації. В листі м. і. написано:

„Рецензуючи писання Валентина Мороза, Бернард В. Гадсон (13 грудня) підкреслює, що життя цього 38-літнього українського історика і есеїста, який тепер у Владимірській тюрмі відбуває 5-ий рік із 14-річного вироку, є під серйозною загрозою. Тільки 48 годин перед публікацією того числа вашого журналу пресова агенція Ройтер передала з Москви вістку, що Мороз припинив свою 20-тижневу голодівку, коли тюремні власті обіцяли, що не повернуть його до одиночної камери, в якій він просидів від серпня 1972 — хоча, і це треба підкреслити, він ніколи не був засуджений на ув'язнення в одиночній камері".

„Більшість з нас (тобто, підписаних під листом) були між тими 12-ма особами, які 18-го жовтня переслали телеграми до Леоніда Брежнєва та інших совєтських керманичів в справі рятування життя Мороза . . . і ми, самозрозуміло, тішимося вісткою, що безпосередня загроза для його життя може вже і проминула. Все одно, згідно з вісткою, яка дійшла на Захід від академіка Андрея Сахарова на початку листопада, життя п. Мороза, який дуже виснажений і кволий, бо втратив понад 40 фунтів на вазі, може бути врятоване тільки тоді, якщо він одержить інтенсивну опіку в цивільному шпиталі. Згідно з авторитетними лікарями Заходу, які коментували подібні довготривалі голодівки . . . вигляди на майбутнє видужання „є принайменше непевні" та „можуть наступити непоправні ушкодження внутрішніх органів".

„. . . Київська газета „Літературна Україна" . . . помістила безприкладну досі статтю в справі п. Мороза, підписану філологом Зиновією Франко, внучкою славного українського письменника і науковця Івана Франка; стаття . . . вперше ясно підтверджує, що п. Мороз є дійсно таки караний за його переконання, хоча стаття зразу окреслює їх як „надто крайні переконання"; сам зміст його переконань тоді оточений як „його індивідуалістичні позиції і вчинки".

„. . . В той самий час ми читаємо в листі совєтського шарже д'афер у Лондоні, Владіміра Семйонова, („Таймс" із 3-го грудня), що „совєтське судочинство не переслідує людей за їхні переконання". Не бажаючи піддавати під сумнів правдомовности п. Семйонова, ми дуже сильно заохочуємо його звернутися до його уряду з проханням звільнити п. Мороза, з огляду на те, що дальше ув'язнення його явно противиться вищезгаданому принципові совєтського судочинства (це в додатку до того, що вирок проти п. Мороза повинен бути уневажнений згідно із совєтським законом, бо суд над ним нелегально був закритим . . . а також п. Мороз може бути звільнений на підставі совєтських тюремних правил, бо його надщерблене здоров'я робить його нездібним продовжувати відбувати його термін ув'язнення). Нам також стало відомо, що минулого року п. Мороз одержав запросини від університетів Бровн і Гарвард. Дозволяючи йому і його родині виїхати за кордон дало б совєтським властям компромісову розв'язку; чейже його „індивідуалістичні позиції і вчинки" так само не є „злочином", як і „злочин" Солженіцина.

Справа Мороза, який недавно був запрошений на почесного члена аглійського ПЕН-центру, є одним із найбільш скандальних прикладів, коли письменника переслідують виключно за його переконання і думки, висловлені ним в його творах. Як така, ця справа заслуговує на якнайбільшу увагу читачів вашого журналу. Чи можемо ми звернутися до них, щоб писали до нас, якщо бажають одержати більше подробиць, або хочуть в будь-який спосіб допомогти в кампанії в обороні Валентина Мороза? . ." — сказано в листі, що його підписали (президент) Міжнародного ПЕН-Клюбу В. С. Прічетт та генеральний секретар Пітер Елстоб і президент англійського ПЕН-центру Кетлін Нотт та А. Джей. Еєр, Роберт Бирлі, Ден Джекобсон, Джей Б. Прістлі і Елин Силлитов.

У Камбоджі і Південному В'єтнамі комуністи зміцнюють позиції

Фном Пен/Сайгон. — На основі останніх інформацій з камбоджської столиці виходить, що її захоплення повстанцями, є вже практично питанням дуже короткого часу, може й днів. Урядовим військам не пощастило ні на одному з відтинків, де наступують повстанські з'єднання, добитися якихось успіхів, а зокрема охоронити аеропорт, куди американці надсилають допомогу в харчах, пальному та амуніції. Аеропорт є під безупинним обстрілом і американським вантажним літакам доводиться доставляти харчі та виряд під обстрілом ракет і артилерії. Повстанські з'єднання займають позиції приблизно на віддалі 6 миль довкруги міста. Всі получення столиці з країною перервані і повстанці захоплять Фном Пен, стосуючи тактику „повільного задушення". Очевидно, збільшена американська допомога може дещо продовжити агонію, але вже не змінить ситуації.

Змінено правило щодо припинення „філібастерів"

Вашингтон. — У п'ятницю, 7-го березня, Сенат 56-ма голосами проти 27-ох проголосував компромісову резолюцію, яка змінила правило, що стосується припинення так званих „філібастерів", тобто, безперервних промов під час сесій Сенату, які мають на меті перешкодити закінченню дискусій і не допустити до голосування. Дуже часто в минулому схвалити конечних законопроєктів тільки тому, що не було потрібних двох третіх голосів присутніх сенаторів, щоб припинити „філібастера" противників тих законопроєктів. Згідно з новим компромісовим правилом, треба буде три п'ятих голосів усіх сенаторів, тобто, 60-ох, щоб припинити звичайні „філібастери", але далі треба буде згоди двох третіх присутніх сенаторів, щоб припинити безперервну дискусію, яка стосуватиметься майбутніх змін у правилах, які охоплюють діяльність Сенату.

МИХАЙЛО ОЛЬШАНСЬКИЙ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

інж. Л. Боднар — 11, Михайло Ольшанський — 10, Ярослав Валень — 7, Софія Оріх — 7, Василь Буртняк — 6. Докладний звіт здав голова про участь делегатів Округи в Конвенції, про протести Округи проти перечислення голосів і про влаштований Округою бенкет для відзначення 80-річчя УНСоюзу. Він закінчив свій звіт пропозицією, щоб Округа домагалася призначення на місце покійного Тараса Шпікули головного радного з Чикаґа.

Дальші звіти склали: заступники голови д-р Роман Смук, інж. Лев Боднар і Гелена Олек, секретар Лев Керпинський, та секретарка англ. мови Марія Шпікула, яка також подякувала всім за вияви пошани до її покійного мужа та за вислови співчуття. Касир інж. Володимир Бережан звітував про приходи і видатки окружної каси, в якій залишилось сальдо 614.10 дол., а фінансовий референт Михайло Сорока про бенкет 80-річчя УНСоюзу, який мав 2,016 дол. приходів та 1,603 дол. розходів і чистий прибуток 413 дол. За ним слідували звіти культурно - освітнього реф. Едвіна Блідого, реф. зв'язків мґра Володимира Ничая, організаційного реф. Осипа Панчишина, реф. преси Степана Панькова і членів Окружної Управи д-ра Мирона Куропася та інж. Анатолія Дорошенка. Звіт Контрольної Комісії склав її голова Микола Ляшенко і після короткої дискусії він запропонував від імені трьох членів К. Комісії (від себе, Миколи Сенчишака і Петра Хоми) уділення абсолюторії Управі з признанням, що і було одноголосно апробовано.

На внесення Номінаційної Комісії (д-р Роман Смук, Михайло Сорока і Едвін Блідий) до нової Окружної Управи були обрані одноголосно: Михайло Ольшанський — голова, д-р Роман Смук, інж. Лев Боднар і Гелен Олек — заступники, Осип Панчишин —, секретар, Марія Шпікула — англ. секретар, інж. Володимир Бережан — касир, Михайло Сорока — фін. реф., Едвін Блідий — культурно-осві. реф., мґр Володимир Ничай — реф. зв'язків, Степан Паньків — реф. преси, д-р Павло Питель — реф. молоді та Іван Івасюк — член, Контрольна Комісія — Микола Ляшенко, Микола Сенчишак і Петро Хома, та Товариський Суд — інж. Микола Гриневич, д-р Богдан Дзюбинський і інж. Василь Гавдьо.

Головний секретар Володимир Сохан подав у своїй доповіді числа та вияснення фінансового стану УНСоюзу, його нового будинку та вислідів членської кампанії і стану членства, підкреслюючи вагу та ролю УНСоюзу в змаганнях українського народу за збереження своєї мови, культури і традицій та осягнення волі. Після доповіді та вручення нагород і зірок визначним організаторам Округи проведено живу дискусію, участь в якій взяли: д-р Мирон Куропась, інж. Степан Куропась, Петро Ґут, д-р Богдан Дзюбинський, інж. Володимир Бережан, Роман Припхан, Стефа Кочій, д-р Роман Смук, Петро Питель, Василь Мельник, Степан Паньків, інж. Лев Боднар, Іван Івасюк, Петро Хома, мґр Володимир Ничай і Микола Сенчишак. В дискусії порушено такі справи, як: питання легальности проведення перечислення голосів і точности подання у звіті даних, дальшого видавання боргових зобов'язань, фінансів УНСоюзу та фінансування його будинку, Союзівки в околиці Чикаґа, спізнень в доручуванні „Свободи" і висилки протестів у цій справі до поштових урядів, плянування членської кампанії, в тому першу чергу серед молоді, стипендій для членів студентів, поміщування дописів у „Свободі", збільшення числа організаторів, управнення членів до допомог, поїздок в терен членів Екзекутиви, потреби курсів для секретарів і організаторів. Після доповідей та вияснень В. Сохана і вичерпання точки внесків, предсідник закрив наради подякою всім за участь та запрошенням на перекуску, при якій ще довго велись розмови та поладнування союзових справ секретарів Відділів Округи із головним секретарем.

Відбулася нарада секретарів компартій совєтського бльоку

Прага. — „Правда" з 7-го березня повідомила про дводенну конференцію „секретарів Центральних комітетів комуністичних і робітничих партій соціялістичних країн" 4-5 березня. Крім секретарів Центральних комітетів у нараді взяли також участь „завідуючі, замісники завідуючих, відповідальні працівники міжнародних та ідеологічних відділів Центральних комітетів стосовних братніх партій". Совєтський Союз на конференції репрезентували: кандидат в члени Політбюро, секретар ЦК КПСС В. Н. Пономарьов і секретар ЦК КПСС К. Ф. Катушев. Б. Пономарьов був речником совєтської партійної делеґації. Згідно з повідомленням „Правди", на нараді обговорювано проблематику „інформування міжнародної спільности про зовнішню політику Соціялістичних держав, спрямовану на поглиблювання розрядки напруження і надання їй незворотного характеру", а також питання відзначування 30-річчя перемоги над гітлерівською Німеччиною і 20-річчя існування Варшавського пакту. Були обмірковані питання затіснення співробітництва соціялістичних держав на різних ділянках життя. Окрему увагу було присвячено питанню „глибокої кризи, що заторкнула всі сфери сучасного державно - монополітичного капіталізму" і винесено постанову поглибити студії цього явища.

Шлесінджер перестерігає перед послабленням мілітарної сили

Вашингтон. — Секретар оборони Джеймс Шлесінджер у інтерв'ю для найновішого числа журналу „Нюзвік" заявив, що ЗСА можуть в майбутньому сподіватися „серйозних невдач", якщо дотеперішні тенденції послаблювати мілітарну силу країни продовжуватимуться. Він сказав, що американська публіка не здає собі справи до якої міри ця сила вже послаблена. Шлесінджер сказав, що він відчуває, що немає жадної альтернативи, а тільки продовжувати інформувати публіку про конечність збереження військового балянсу між ЗСА та Совєтським Союзом.

Комуністи наступають у Південному В'єтнамі

Північнов'єтнамські військові з'єднання перевели успішний наступ у центральному В'єтнамі і після довших боїв захопили провінційну столицю Бан Ме Товт, місто, яке від 1968 року жило у відносному спокої і не було предметом комуністичних атак. Захоплення цього міста має для північнов'єтнамського командування стратегічне значення, бо в цей спосіб північним в'єтнамцям пощастило відтяти також провінцію Кванг Дук. Північні в'єтнамці наступають силою одного полку, маючи також допомогу з'єднань південнов'єтнамських комуністичних партизан.

„Сніг упав і стало біло..." — лютневе число „Веселки"

Центральним матеріялом лютневого числа „Веселки" є природознавча розповідь з ділянки птахознавства Леоніда Полтави п. н. „Котрий птах найгарніший?". У цій розповіді у формі розмови поміж різнонаціональними туристами у прогулянковому поїзді зі Львова до Києва автор у живий і цікавий спосіб знайомить читачів з улюбленими в різних країнах птахами. Розповідь прикрашена подобою кожного птаха так, що читачі крім словесного опису мають і зорове його зображення. Поміж птахів є деякі високої мистецької вартости — дереворити орла, лебедя, фламінго у прецизному виконані графіка Якова Гніздовського.

Ця розповідь дає матеріял для лекційних одиниць про птахів України і може стати вихідною темою для поширення лекції на інші ділянки природознавства України.

Сценарій розповіді — сніговія вступу, і через те цей матеріял поєднаний із віршами з зимовою тематикою, про зимові спорти, забави, розваги і зайняття дітей („Сніг" і „Снігова баба" Г. Черінь, „Взимі" О. Озерної, „Майстер" К. Перелісної, „По сніжку" Діми з ілюстраціями Ю. Козака, ЕКА, О. Залуцького). Зокрема привабливий вірш Діми „Олень і місяць" в цілосторінковому оформленні Ю. Козака.

Позитивну виховну вартість має оповідання Олени Цегельської „Пригода на ковзанці" (іл. З. Онишкевича), в якому авторка без моралізування і повчання показує такі прикмети характеру, як збереження рівноваги духа, поміч у нещасті, дружба, швидка орієнтація, негайна дія.

Не менше позитивним з виховного боку є оповідання „Юркова бібліотека", в якому заохочується дітей закладати свої домашні бібліотеки й дається поради, як їх поповняти новими виданнями, зберігати, каталогувати, а найважливіше — читати.

Влизько цієї теми стоїть вірш М. Маморського „Один - то не два", в якому автор заохочує читачів вивчати чужі мови, але передусім зберігати рідну мову.

Два розділи „Лисичка Сестричка" О. Лотоцького-Білоусенка (іл. М. Михалевича) розповідають про те, як лисичка хитрощами викрутилася від пімсти вовків та й ще сама зуміла пімститися на вовкові.

Весела образкова історійка „Гоца Драла" (Р. Завадович — П. Холодний) розказує, як гном Ромтомтом застромив ніс у чорну фарбу і як Гоца його відчистила.

Сімнадцятий розділ „Богдана, Січового стрільця" (Р. Завадович-П. Холодний) розповідає про визволення Богданом полонених червоноармійцями українських вояків.

Дрібні матеріяли — рубрика „З дитячого життя" знайомить читачів з організуванням дитячих хорів „Молодої Думки" і заохочує дітей ставати їх членами. Загадки й розваги мають темою наголовки творів Лесі Українки і місцевості, в яких вона проживала.

Обкладинка прикрашена ілюстрацією Л. Гуцалюка „Малі лещатарі".

Число надруковане „холодними" зимовими кольорами.

В. Ба

Відзначення 57-их Січневих Роковин в Ст. Кетеринсі

В неділю 2-го лютого ц. р., з ініціятиви місцевого Відділу Комітету Українців Канади, українська спільнота Ст. Кетеринс відзначила масовим здвигом 57-річчя проголошення Незалежної Соборної Української Держави.

Зранку до полудня, відбувались в обох місцевих українських церквах: православній і католицькій, Богослуження з молебнем за краще майбутнє українського народу на Рідній Землі і розсіяного по всьому широкому світі.

Після обіду о год. 2-ій, в Українському Чорноморському Домі розпочалась святочна Академія.

Велика заля була переповнена народом з присутністю двох о. о. душпастирів обох української православної і католицької церков.

Академія розпочалась хоровим співом при акомпаньяменті струнної оркестри державного канадського гимну — „О, Канадо", де грала Капеля під орудою дириґента й композитора Остапа Брезденя.

В наступній програмовій точці зміст 4-го Універсалу, чергуючись, рецитували двоє студентів вищого Курсу Українознавства ім. Т. Шевченка: Олександра Лупул і Гриць Долішний.

Відтак знову виступала капеля, що складалась з мішаного хору „Гомін" при Чорноморському Домі в Ст. Кетеринсі й струнної оркестри з Торонто-Мисисаґа, виконавши дві пісні, де написувалась сопрановим сольо п-ні Наталія Процьків-Скепа.

Учениця 7-ї кляси Рідної Школи ім. Т. Шевченка — Наталя Дейнека виконала деклямацію „На Софійській площі", а вслід по деклямації виступили танцюристи ансамблю „Дунай", які під кермою свого балетмайстра Ореста Самця виконали український „Закарпатський танок", чим до безтями захопилась публіка, яка, змучених несамовитими викрутасами, танцюристів, опускаючих сцену, проводила невгаваючими оплесками.

Першу частину святкової програми закінчено рефератом, що його виголосив Віктор Новак з Ботерлю, Онт., якого представив Богдан Долішний — голова Відділу КУК.

Доповідач накреслив ряд поважних історичних моментів у визвольних змаганях українського народу.

Після перерви, в другій частині програми, виступали три співачки: Оля Коробайло, Надя Головаш і Ліда Сьолковська. Ці молоді студентки вищого Курсу Українознавства ім. Т. Шевченка і учасниці танцювального ансамблю проспівали три народні пісні. Одна зі співачок — Оля Коробайло акомпанювала на бандурі. Опісля знову появились танцюристки і танцюристи „Дунаївці", які виконували популярний український „гопак".

Голова Від. КУК — Богдан Долішний в заключному слові висловив подяку виконавцям.

Прикінці ще раз виступала капеля Остапа Брезденя, яка виконала дві пісні, з виступом солістки сопрано — Е. Баранюк.

Програма Академії закінчилася спільним відспіванням українського національного гимну.

Е. О.

Спомин про інж. Юліяна Павликовського

Дня 26-го грудня м. р. минуло 25-літ як у Мюнхені несподівано помер визначний кооператор, науковець, політичний і громадський діяч, президент „Ревізійного Союзу Українських Кооператив", президент „Маслосоюзу", заступник голови Головної Ради станового хліборобського Т-ва „Сільський Господар у Львові, член Надзірних Рад „Центросоюзу", „Центробанку", „Дністра", „Народної Торгівлі", член проводу „Просвіти", „Рідної Школи" та інших центральних організацій у Львові — інж. Юліян Павликовський.

Покійний дуже солідно підготовлявся до праці для народу. У Львові закінчив право, у Відні — агрономію з додатком цілого ряду інших наук, як біологія, історія, кооперація, лісництво та інш. Так підготовлений починає працю у 1915 р. як службовик Т-ва „Сільський Господар" у Львові. Це була не лише станова організація, а торговельна централя, яка стала основою „Центросоюзу". Працю він проводив дуже успішно і завдяки йому „Сільський Господар" був визнаний Крайовою Організацією. Переорганізовує цілу кооперацію. Приводить до створення „Ревізійного Союзу Українських Кооператив, який об'єднував цілу кооперацію разом з її потужними централями „Центросоюз", „Маслосоюз", „Центробанк" і „Сільський Господар" на всіх західньоукраїнських землях, включно з Волинню. Пізніше, коли поляки силою відірвали Волинь, РСУК залишився таким для Галичини на чолі з през. Ю. Павликовським.

РСУК об'єднував не тільки кооперативи, але й плянував їхню працю та контролював її при допомозі добре зорганізованого ревізійного апарату.

На засіданнях ревізорів обговорювалося кожну кооперативу, визначалося плюси і мінуси та виготовлялися способи оздоровлення її. При депомозі правничого відділу, очоленого д-ром Корчинським ліквідували сваволю поляків, які старалися шкодити і нищити кожну українську клітину.

Знання інж. Ю. Павликовського цінили також і окупанти. За часів Австрії його змушувано брати участь в різних державних комісіях. За часів Польщі у 1928 р. він став послом, а в 1932 р. сенатором польського парляменту, де боронив українських прав, гідно репрезентував українців і брав участь у різних урядових комісіях, де завжди мужньо боронив українські справи.

З моментом заснування „Ізби Рольнічей" був сталим членом її Ради. Ні одна конференція крайового характеру не відбулась без Покійного, на яких і голосував. За його ініціятивою відбулася конференція Т-ва Українських Інженерів у Львові в 1923 р. і в 1932 р., коли зорганізував З'їзд Всесвітової Федерації Т-ва Українських Інженерів. Зорганізовання З'їзду Т-ва Інженерів треба уважати однією із найкращих його починів. Його великими помічниками в організації З'їзду були пол. інж. Андрій Мельник і д-р Евген Храпливий. З'їзд відбутся надзвичайно успішно. У З'їзді взяли участь не тільки інженери Львова, але цілої Галичини, а також прибули представники з Чехо-Словаччини, Польщі, Німеччини, Бельгії та інших країн.

РСУК на чолі з інж. Ю. Павликовським, разом з централями „Сільський Господар", „Центросоюз", „Центробанк" і „Маслосоюз" цілком змінили життя в Галичині і довели до високого рівня економічного, політичного і культурного життя українського народу в межах Польщі, яка робила на кожному кроці великі перешкоди. Головними дорадниками інж. Павликовського в цій тяжкій і важливій праці між двома війнами була створена комісія до якої увійшли: Степан Кузик „Центробанк", д-р Е. Храпливий — „Сільський Господар", дир. Юліян Шепарович — „Центросоюз", інж. А. Палій — „Маслосоюз", та директор „Ревізійного Союзу Українських Кооператив" — посол Остап Луцький, дир. Калуста і дир. Филипович.

Надзвичайно важливою подією було зорганізування ним поїздки на Україну до Києва у 1930 р., де він старався нав'язати зв'язки з українськими науковцями і політичними діячами України, а д-ра Е. Храпливого уповноважив нав'язати зв'язки з діячами сільсько - господарської науки. Проте заходи не увінчалися успіхом, бо ціла українська справа була у руках не-київських українців, а Москви.

Так працював Покійний до 1939 р. і, коли большевики зайняли Галичину, виїхав до Кракова. Але й тут перша еміграція не спинила його праці. Разом з проф. В. Кубійовичем організує в Кракові РСК з відділом в Новому Санчі. Допомагає всім кооперативам, що існували на Засянні. При кінці 1942 р. вертає до Львова і далі очолює РСУК і робить все можливе в тодішніх умовах.

Під час 2-ої еміграції осідає в Мюнхені. Є головою Надзірної Ради споживчої кооперативи „КОС" і виробничої — „Лябор". Присвятивши так багато часу економічним справам, не занедбував і наукових справ. Залишив багато течок в НТШ у Львові з працями готовими до друку. Відбув цілий ряд наукових поїздок до Бельгії, Данії, Німеччини і інших держав. Залишив цінні звідомлення про кооперацію в скандинавських країнах.

Крім того займався політикою. Не можна поминути його зусилля в напрямі об'єднання націоналістів. У Мюнхені інж. Павликовський запросив полк. Мельника та Ст. Бандеру, з бажанням їх помирити для добра української справи. Са жаль, це йому невдалося.

Також під час перебування у Німеччині працював як професор в УТГІ, де викладав кооперацію і економіку. Визначався феноменальною пам'яттю і тому називали його „ходячою енциклопедією' Галичини. Важко перерахувати всю його діяльність, працю і труди, і тому у 25-річчя смерти згадуємо його з великою пошаною.

М. К.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МИХАЙЛО ГІРКА, член УНСоюзу Відд. 259 Б-ва Пресвятої Богородиці в Чикаґо, Ілл., помер 3 листопада 1974 р. на 78-му році життя. Нар. в 1895 р., став членом УНС в 1944. Полишив в смутку дружину Катерину, доньки Дороту, Патрисію і сина Омеляна та 8 внуків. Похорон відбувся 7 листопада 1974, на цвинтарі св. Марії в Еверґрін Парк, Ілл.
Ю. Гуґлік, секр.

АНАСТАЗІЯ НАЗАР, членка УНС Відд. 280 в Скрентон, Па., померла 25 листопада 1974 р. на 80-му році життя. Нар. в 1894 р. в Західній Україні, стала членкою в 1937 р. Полишила в смутку дочку Анну і сина Петра. Похорон відбувся 28 листопада на цвинтарі Абінґтон Гілл в Скрентоні, Па.
Вічна Їй Пам'ять!
В. Рубльовський, секр.

МАРІЯ В. ГОМНАК, членка УНСоюзу Відд. 161 Бва св. Василія в Амбрідж, Па., померла 17 листопада 1974 р. на 52-му році життя. Нар. в 1923 р. в Амбрідж, Па., стала членкою УНС в 1974 р. Полишила в смутку мужа Івана і дві дочки Лорейн Марію і Шарльоту Анну. Похорон відбувся 20 листопада 1974 на українському кат. цвинтарі св. Петра і Павла в Амбрідж, Па.
Вічна Їй Пам'ять!
А. Джула, секр.

МИХАЙЛО КВАСНИЦЯ, член УНСоюзу Відд. 143 Т-ва Любов в Ґрейт Медов, Н. Н. Дж., помер 25 листопада 1974 р. на 82-му році життя. Нар. в 1892 р. в Україні, став членом УНС в 1946 р. Полишив в смутку дружину Софію і дочку Иосифину. Похорон відбувся 27 листопада 1974, на Пеквест Юніон, цвинтарі в Ґрейт Медов, Н. Дж.
Вічна Йому Пам'ять!
О. Левонук, секр.

КОНСТАНТИН ТЕПЛИЙ, — член УНСоюзу Відд. 63 в Форд Сити, Па., помер 20-го листопада 1974 р. на 84-му році життя. Нар. в 1890р., став членом УНС в 1922 р. Полишив в смутку дружину та дітей. Похорон відбувся 22 листопада 1974 р. на цвинтарі Голи Трініти в Форд Сити, Па.
Вічна Йому Пам'ять!
М. Турко, секр.

АНДРІЙ БЕЛЯСКО, член УНСоюзу Відд. 147 Б-ва св. Михайла в Аллентавн, Па., помер 29 листопада 1974 р. на 76-му році життя. Нар. в 1898 р. в Олд Фордж, Па., став членом УНС в 1936 р. Полишив в смутку дружину Марію, сина Едварда, 2 братів Михайла і Василя. Похорон відбувся 2 грудня 1974 р. на укр. православному цвинтарі св. Марії в Вайтголл, Па.
Вічна Йому Пам'ять!
І. Гуцайлюк, секр

ЧАРТОРІЙСЬКИЙ ІВАН, — член УНСоюзу Відд. 352 Б-ва св. Арх. Михаїла в Честер, Па., помер 26 листопада 1974 р. на 53-му році життя. Нар. 1921 р. в селі Стільсько, пов. Жидачів Захід. Україна, став членом УНС в 1951 р. Полишив в смутку дружину Гілдеґард, дочку Інґрід з мужем Робертом сина Василя з дружиною Джоен. Похорон відбувся 29 листопада на цвинтарі Іммакулат Гарт в Лінвуд, Па.
Вічна Йому Пам'ять!
Я. Щербак, секр

ТЕОДОР ИОСИФ БРАВЕРС мол. член УНСоюзу Відд. 63 в Форд Ситі, Па., помер 21 листопада 1974 р. Нар. в Форд Ситі, Па., став членом УНС в 1960 р. Полишив в смутку матір братів і сетру. Похорон відбувся 23-го листопада 1974 р. на цвинтарі св. Марії в Форд Ситі, Па.
Вічна Йому Пам'ять!
М. Турко, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

СУБОТА, 15-го БЕРЕЗНЯ 1975 р.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Річні збори Т-ва Подільська Січ 8 Відд. о год. 7-ій веч. в церковній залі при Чеснат вул. На порядку — звіти, вибір Управи на 1975 р. та пляни праці. Проситься чл. прибути. — М. Шашкевич, предс., П. Гарасимів, заступник.

НЕДІЛЯ, 16-го БЕРЕЗНЯ 1975 р.

ПАРМА, Огайо. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка 334 Відд. о год. 1-ій по пол. в домі фін. секретаря при 3324 Торінґтон на Пармі. Проситься вирівняти залеглі вкладки. — Управа.

ЧИКАГО, Ілл. Річні збори В-ва св. о. Николая — 106 Відд. о год. 1-ій по пол. в залі Дому Відд. УНС, при 843 Н. Вестерн Аве. На порядку нарад: звіти і вибір Управи на 1975 р. Проситься про участь. — Управа.

НЕДІЛЯ, 23-го БЕРЕЗНЯ 1975 р.

ЧИКАГО, Ілл. Річні загальні збори В-ва св. Володимира 114 Відд. о год. 12-ій дня в парохіяльній залі св. Володимира при 2250 В. Кортез. На порядку: звіти членів уступаючої Управи і К. Комісії та вибір нової Управи і К. Комісії на 1975 р. З огляду на важливість справ — приявність усіх членів обов'язкова. — М. Нікольс-Ткачук, гол., В. Бережан, секр.

ВІЛМИНГТОН, Дел. В-во св. Володимира 173 Відд. відбуло Річні збори 2 березня, на яких вибрано Управу: Ев. Гусак, гол., О. Коренівський, заст., П. Щерба, секретар, Ірина Щерба, кас. К. Комісія — Д. Волошин, В. Дзюбак та Н. Матушкевич. Місячні збори та збирання вкладок відбуватимуться в кожну третю неділю місяця. — Управа.

ТАРЗАН, 7267 — ЗНАЙШЛИ ДЗЕРКАЛО

Моя перша цікава пригода трапилася, коли мені було 10 років...

Молода мавпа і я натрапили на озеро серед лісу — Там я вперше побачив, як я відрізняюся від моїх „братів" і який я „бридкий" в порівнянні до них...

Ми так уважно приглядалися відбиткам своїх облич у воді, що не почули поза нами шелесту!